

1 – маъруза Ўзбекистон Республикасида саноат хавфсизлигининг қонуний асослари

Режа:

- 1. Саноат хавфсизлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари**
- 2. Хавфли ишлаб чиқариш объектлари**
- 3. Хавфли ишлаб чиқариш объектини лойиҳалаш, қуриш ва фойдаланишга қабул қилиб олишга оид саноат хавфсизлиги талаблар**
- 4. Хавфли ишлаб чиқариш объектидан фойдаланишга оид саноат хавфсизлиги талаблари**

Саноат хавфсизлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари Ўзбекистон Республикасининг 28.09.2006 йилда қабул қилинган “Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги тўғрисида”ги Қонун ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг саноат хавфсизлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

Саноат хавфсизлиги талаблари қонун ҳужжатларида, шунингдек норматив техник ҳужжатларда назарда тутилган шартлар, тақиқлар, чеклашлар ва бошқа мажбурий талаблар бўлиб, уларга риоя этилиши саноат хавфсизлигини таъминлайди.

2. Хавфли ишлаб чиқариш объектлари

Хавфли ишлаб чиқариш объектлари жумласига:

- 1) қуйидаги хавфли моддалар:
портлаш-ёнғин хавфи бўлган муҳитни юзага келтириши мумкин бўлган моддалар; тасдиқланган стандартларга мувофиқ тирик организмга таъсир қилиш даражасига кўра I, II ва III хавфлилиқ даражаларига (ўта хавфли, юқори даражада хавфли ва ўртача даражада хавфли) мансуб зарарли моддалар; муайян турдаги ташқи таъсир чоғида иссиқлик ажратган ва газлар ҳосил қилган ҳолда ўз-ўзидан жуда тез тарқаладиган кимёвий ўзгарувчан портловчи моддалар;
инсон соғлиғи ва атроф муҳит учун хавфли концентрацияли моддалар мавжуд бўлган ишлаб чиқариш чиқиндилари фойдаланиладиган, ишлаб чиқариладиган, қайта ишланадиган, ҳосил қилинадиган, сақланадиган, ташиладиган, йўқ қилинадиган;
- 2) 0,07 мегапаскалдан ортиқ босим остида ёки ишлатиладиган суюқликнинг нормал атмосфера босимидаги қайнаш ҳароратидан ортиқ ҳароратда ишлайдиган ускуналардан фойдаланиладиган;
- 3) кўчмас асосга ўрнатилган юк кўтариш механизмлари, эскалаторлар, осма йўллар, фуникулёрлардан (тоғ темир йўлларида) фойдаланиладиган;
- 4) қора ва рангли металллар эритмалари ҳамда ушбу эритмалар асосида қотишмалар олинадиган;
- 5) кончилик ишлари, фойдали қазилмаларни қазиб олиш ва бойитиш ишлари, шунингдек ер ости шароитида иш олиб бориладиган корхоналар ёки

уларнинг цехлари, участкалари, майдончалари, шунингдек бошқа ишлаб чиқариш объектлари киради.

Хавфли ишлаб чиқариш объектларини ҳисобга олиш ва идентификациялаш
Хавфли ишлаб чиқариш объектлари саноат хавфсизлиги соҳасидаги махсус ваколатли давлат органи (бундан буён матнда махсус ваколатли давлат органи деб юритилади) томонидан хавфли ишлаб чиқариш объектларининг давлат реестрида албатта ҳисобга олинади.

3. Хавфли ишлаб чиқариш объектини лойиҳалаш, қуриш ва фойдаланишга қабул қилиб олишга оид саноат хавфсизлиги талаблари

Хавфли ишлаб чиқариш объектини қуриш, кенгайтириш, қайта қуриш, техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш, консервациялаш ва тугатишни амалга ошириш учун лойиҳа ҳужжатлари саноат хавфсизлиги экспертизасининг ижобий хулосаси бўлиши зарур.

Хавфли ишлаб чиқариш объектини қуриш, кенгайтириш, қайта қуриш, техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш, консервациялаш ва тугатиш жараёнида лойиҳа ҳужжатларидан четга чиқишларга йўл қўйилмайди. Хавфли ишлаб чиқариш объектини қуриш, кенгайтириш, қайта қуриш, техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш, консервациялаш ва тугатишга доир лойиҳа ҳужжатларини ўзгартириш саноат хавфсизлиги экспертизасидан ўтказилиши керак.

Лойиҳа ҳужжатларини ишлаб чиққан ташкилотлар хавфли ишлаб чиқариш объектини қуриш, кенгайтириш, қайта қуриш, техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш, консервациялаш ва тугатиш жараёнида белгиланган тартибда муаллифлик назоратини амалга оширади.

Хавфли ишлаб чиқариш объектини фойдаланишга қабул қилиб олиш белгиланган тартибда ўтказилади. Хавфли ишлаб чиқариш объектини фойдаланишга қабул қилиб олиш жараёнида хавфли ишлаб чиқариш объектларининг лойиҳа ҳужжатларига мувофиқлиги, ташкилотнинг хавфли ишлаб чиқариш объектидан фойдаланишга ҳамда хавфли ишлаб чиқариш объектида авариянинг кенгайиб кетишига йўл қўймаслик ва унинг оқибатларини тугатиш бўйича ҳаракатларга тайёрлиги текширилади.

4. Хавфли ишлаб чиқариш объектидан фойдаланишга оид саноат хавфсизлиги талаблари

Хавфли ишлаб чиқариш объектидан фойдаланувчи ташкилот:

саноат хавфсизлиги соҳасидаги қонун ҳужжатларида, шунингдек норматив техник ҳужжатларда кўрсатилган талабларга риоя этиши;

хавфли ишлаб чиқариш объекти ходимлари штатининг белгиланган талабларга мувофиқтўлдирилишини таъминлаши;

хавфли ишлаб чиқариш объектидаги ишга оид малака талабларига жавоб берадиган ва кўрсатилган ишга тиббий жиҳатдан лойиқ шахсларни қўйиши;

хавфли ишлаб чиқариш объектлари ходимларининг тайёргарликдан ва аттестациядан ўтказилишини таъминлаши;

ишлаб чиқариш жараёни устидан назорат қилувчи зарур асбоблар ва тизимларнинг белгиланган талабларга мувофиқ мавжуд бўлиши ҳамда ишлашини таъминлаши;

саноат хавфсизлиги экспертизаси ўтказилиши, шунингдек хавфли ишлаб чиқариш объектида қўлланиладиган иншоотлар ва техника қурилмалари диагностикаси, синовлари, текшируви ўтказилишини белгиланган муддатларда ва махсус ваколатли давлат органи ёки қонун ҳужжатларига мувофиқ саноат хавфсизлиги соҳасида айрим ваколатларга эга бўлган бошқа давлат органларининг белгиланган тартибда тақдим этиладиган ёзма кўрсатмасига биноан таъминлаши;

бегона шахсларнинг хавфли ишлаб чиқариш объектига рухсатсиз киришининг олдини олиши;

хавфли моддаларни сақлашга оид саноат хавфсизлиги талабларининг бажарилишини таъминлаши;

саноат хавфсизлиги декларациясини белгиланган тартибда ишлаб чиқиши ва тасдиқлаши;

махсус ваколатли давлат органи ва қонун ҳужжатларига мувофиқ саноат хавфсизлиги соҳасида айрим ваколатларга эга бўлган бошқа давлат органларининг буйруқлари, қарорлари ва ёзма кўрсатмаларини бажариши;

авария ёки нохуш ҳодиса юз берган, шунингдек саноат хавфсизлигига салбий таъсир кўрсатадиган бошқа ҳолатлар аниқланган тақдирда, хавфли ишлаб чиқариш объектидан фойдаланишни тўхтатиб туриши;

хавфли ишлаб чиқариш объектидаги авария сабабларини техник жиҳатдан текширишда иштирок этиши, аварияга олиб келган сабабларни бартараф этиш ва уларнинг олдини олиш чораларини кўриши;

хавфли ишлаб чиқариш объектида нохуш ҳодисанинг юзага келганлиги сабабларини таҳлил қилиши, мазкур сабабларнинг бартараф этилиши ва олдини олиш чораларини кўриши;

махсус ваколатли давлат органини, қонун ҳужжатларига мувофиқ саноат хавфсизлиги соҳасида айрим ваколатларга эга бўлган бошқа давлат органларини, маҳаллий давлат ҳокимияти органларини, шунингдек фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи ва аҳолини хавфли ишлаб чиқариш объектидаги авария тўғрисида ўз вақтида белгиланган тартибда хабардор қилиши;

авария юз берган тақдирда, хавфли ишлаб чиқариш объектлари ходимларининг ҳаёти ва соғлиғини муҳофаза қилиш чораларини кўриши;

хавфли ишлаб чиқариш объектидаги авариялар ва нохуш ҳодисалар ҳисобини олиб бориши шарт.

2 - 3 – маъруза Хавфли саноат объектларини идентификациялаш

Режа:

1.Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби тўғрисида низом

2. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялашда фойдаланиладиган терминлар ва таърифлар:

3.Объектларни хавфли ишлаб чиқариш объектлари категорияси ва типларига киритишнинг асосий мезонлари

4. Идентификациялашнинг асосий принциплари

5.Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби

6.Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш варақаси

7. Хавфли моддалар сонининг чекланган меъёрлари

1. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом «Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлигини таъминлаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби, принциплари ва шартларини белгилайди.

2. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш хавфли ишлаб чиқариш объектларини Хавфли ишлаб чиқариш объектлари давлат реестрида ҳисобга олиш, шунингдек хавфли ишлаб чиқариш объектларида авария юз берган тақдирда бошқа шахсларнинг ҳаёти, соғлиғи ва (ёки) мол-мулкига ҳамда атроф муҳитга зарар етказганлик учун хавфли ишлаб чиқариш объектларидан фойдаланаётган ташкилотларнинг фуқаролик жавобгарлигини суғурта қилиш мақсадида амалга оширилади.

3. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш саноат хавфсизлиги экспертизаси доирасида хавфли ишлаб чиқариш объектларидан фойдаланаётган ташкилот ёки эксперт ташкилоти томонидан амалга оширилади.

Хавфли ишлаб чиқариш объектларида авария юз берган тақдирда бошқа шахсларнинг ҳаёти, соғлиғи ва (ёки) мол-мулкига ҳамда атроф муҳитга зарар етказганлик учун хавфли ишлаб чиқариш объектларидан фойдаланаётган ташкилотларнинг фуқаролик жавобгарлигини суғурта қилиш мақсадида хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш фақат эксперт ташкилоти томонидан амалга оширилиши мумкин.

4. Идентификациялаш объектларни Хавфли ишлаб чиқариш объектлари давлат реестрида ҳисобга олиш учун асос ҳисобланади.

5. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тўғрилиги учун жавобгарлик идентификациялашни амалга оширадиган ташкилотга юкланади.

2. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялашда фойдаланиладиган терминлар ва таърифлар:

Авария — иншоотлар ва (ёки) хавфли ишлаб чиқариш объектларида қўлланиладиган техника қурилмаларининг бузилиши, назорат қилиб бўлмайдиган портлаш ва (ёки) хавфли моддалар ажралиб чиқиши.

Буюртмачи — экспертиза ўтказиш учун буюртма билан мурожаат қилган ташкилот.

Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш — хавфли ишлаб чиқариш объектларини хавфли ишлаб чиқариш объектлари сифатида эътироф этиш мақсадида хавфли ишлаб чиқариш объектлари белгилари жамини аниқлаш (белгилаш) ва кейинчалик Хавфли ишлаб чиқариш объектлари давлат реестрида ҳисобга олиш, шунингдек бошқа шахсларнинг ҳаёти, соғлиғи ва мол-мулкига ҳамда атроф муҳитга зарар етказганлик учун хавфли ишлаб чиқариш объектларидан фойдаланаётган ташкилотларнинг фуқаролик жавобгарлигини суғурта қилиш тартиб-қоидаси.

Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг идентификация варақаси — хавфли ишлаб чиқариш объектлари, шунингдек улардан фойдаланаётган ташкилотларнинг белгилари, типи ва реквизитлари жамини акс эттирадиган ҳужжат.

Хавфли ишлаб чиқариш объектлари типи — хавфли ишлаб чиқариш объектларида хавфли моддалар категорияси мавжудлиги асосида ушбу хавфли ишлаб чиқариш объектининг хавфлилиги даражасини белгилайдиган хавфли ишлаб чиқариш объекти тавсифи.

Объектнинг хавфлилиги белгилари — «Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 4-моддаси [1—5-бандларига](#) мувофиқ объектда хавфли моддалар (мавжудлигича), хавф юқори бўлган техника қурилмаларидан фойдаланилишига ва ишлар олиб борилишига эътиборни қаратиш.

Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги — хавфли ишлаб чиқариш объектларида шахс ва жамиятнинг авариялар ва нохуш ҳодисалардан ва уларнинг оқибатларидан ҳаётий муҳим манфаатлари ҳимояланганлиги ҳолати.

Саноат хавфсизлиги экспертизаси — экспертиза объектининг унга қўйиладиган саноат хавфсизлиги талабларига мувофиқлигини баҳолаш.

Эксперт ташкилоти — белгиланган тартибда аккредитация қилинган, саноат хавфсизлиги экспертизасини амалга оширадиган ташкилот.

3.Объектларни хавфли ишлаб чиқариш объектлари категорияси ва типларига киритишнинг асосий мезонлари

6. «Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси [Қонунига](#) мувофиқ хавфли ишлаб чиқариш объектлари жумласига қуйидаги хавфли моддалар:

1) портлаш-ёнғин хавфи бўлган муҳитни юзага келтириши мумкин бўлган моддалар:

тасдиқланган стандартларга мувофиқ тирик организмга таъсир қилиш даражасига кўра I, II ва III хавфлилиқ даражаларига (ўта хавфли, юқори даражада хавфли ва ўртача даражада хавфли) мансуб зарарли моддалар;

муайян турдаги ташқи таъсир чоғида иссиқлик ажратган ва газлар ҳосил қилган ҳолда ўз-ўзидан жуда тез тарқаладиган кимёвий ўзгарувчан портловчи моддалар; инсон соғлиғи ва атроф муҳит учун хавфли концентрацияли моддалар мавжуд бўлган ишлаб чиқариш чиқиндилари фойдаланиладиган, ишлаб чиқариладиган, қайта ишланадиган, ҳосил қилинадиган, сақланадиган, ташиладиган, йўқ қилинадиган;

2) 0,07 мегапаскалдан ортиқ босим остида ёки ишлатиладиган суёқликнинг нормал атмосфера босимидаги қайнаш ҳароратидан ортиқ ҳароратда ишлайдиган ускуналардан фойдаланиладиган;

3) кўчмас асосга ўрнатилган юк кўтариш механизмлари, эскалаторлар, осма йўллар, фуникулёрлардан (тоғ темир йўлларида) фойдаланиладиган;

4) қора ва рангли металл эритмалари ҳамда ушбу эритмалар асосида қотишмалар олинадиган;

5) кончилик ишлари, фойдали қазилмаларни қазиб олиш ва бойитиш ишлари, шунингдек ер ости шароитида иш олиб бориладиган корхоналар ёки уларнинг цехлари, участкалари, майдончалари, шунингдек бошқа ишлаб чиқариш объектлари киради.

7. Объектни хавфли ишлаб чиқариш объектлари категориясига киритиш объектнинг хавфлилиги белгиларини аниқлаш асосида уни идентификациялаш жараёнида амалга оширилади.

Объектни Низомнинг 6-банди [2](#) ва [3-кичик бандларида](#) назарда тутилган белгилар бўйича хавфли ишлаб чиқариш объектлари категориясига киритишда хавфсизликнинг тегишли қоидаларига мувофиқ ҳам «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекциясида рўйхатдан ўтказиладиган, ҳам рўйхатдан ўтказилмайдиган техника қурилмалари ва иншоотлар ҳисобга олинади.

8. Хавфлилиқ даражаси бўйича хавфли ишлаб чиқариш объектлари қуйидаги типларга бўлинади:

биринчи типдаги хавфли ишлаб чиқариш объектлари — ушбу Низомга 2-илованинг [1](#) ва [2-жадвалларида](#) кўрсатилган миқдорда, уларнинг чекланган меъёрига тенг бўлган ёки ундан ортиқ бўлган хавфли моддалар фойдаланиладиган, ишлаб чиқариладиган, қайта ишланадиган, ҳосил қилинадиган, сақланадиган, ташиладиган, йўқ қилинадиган юқори хавфлилиқ даражасидаги объектлар;

иккинчи типдаги хавфли ишлаб чиқариш объектлари — биринчи типга тегишли бўлмаган, ушбу Низомга 2-илованинг [1](#) ва [2-жадвалларида](#) кўрсатилган миқдорда, уларнинг чекланган меъёридан кам бўлган хавфли моддалар фойдаланиладиган, ишлаб чиқариладиган, қайта ишланадиган, ҳосил қилинадиган, сақланадиган, ташиладиган, йўқ қилинадиган объектлар;

учинчи типдаги хавфли ишлаб чиқариш объектлари — объектларнинг [биринчи](#) ва [иккинчи типларига](#) тегишли бўлмаган, ушбу Низомнинг 6-банди [2—5-кичик бандларида](#) кўрсатилган хавфлилиқ белгиларига эга бўлган объектлар.

Хавфли ишлаб чиқариш объектлари типи хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялашда аниқланади.

9. Биринчи ва иккинчи типдаги хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш қуйидаги қоидалар ҳисобга олинган ҳолда амалга оширади:

2-илованинг [1-жадвалида](#) кўрсатилмаган хавфли моддалар учун 2-илованинг [2-жадвали](#) моддалари қўлланилади;

агар хавфли ишлаб чиқариш объектлари ўртасидаги масофа 500 метрдан камни ташкил этса, хавфли модданинг жами миқдори ҳисобга олинади;

агар аynи бир категориядаги хавфли моддаларнинг бир нечта турлари қўлланилса, уларнинг жами бошланғич (чекланган) миқдори:

$$\sum_{i=1}^n m(i) / M(i) > 1$$

шарти билан аниқланади, бунда:

$m(i)$ — қўлланиладиган модда миқдори;

$M(i)$ — барча 1 дан n гача i учун 2-илованинг [1](#) ва [2-жадвалларига](#) мувофиқ айтиб берилган модданинг бошланғич (чекланган миқдори).

4. Идентификациялашнинг асосий принциплари

10. Қўйидагилар хавфли ишлаб чиқариш объектларининг ўзига хос хусусиятларини аниқтирадиган асосий принциплар ҳисобланади:

зоналаштириш принципи;

хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тўлиқлиги ва ишончлилиги принципи;

мураккаблик принципи;

камроқ хавфли типнинг хавфлироқ тип билан ютилиши принципи.

11. Зоналаштириш принципи тегишли технологик жараёнлар амалга ошириладиган ишлаб чиқариш майдончалари (ёки) ишлаб чиқариш биноларининг бирлаштирувчи мезони сифатида ажратиб кўрсатиш йўли билан хавфли ишлаб чиқариш объектларидан фойдаланаётган ташкилотлар таркибида барча хавфли ишлаб чиқариш объектларини аниқлашни англатади.

Қоидага кўра, хавфли ишлаб чиқариш объекти сифатида битта ишлаб чиқариш майдончасида жойлашган корхона ажратиб кўрсатиш тавсия қилинади. Агар корхона бир-биридан 500 метрдан ортиқ масофада жойлашган бир нечта ишлаб чиқариш майдончаларида жойлашган тақдирда, майдончаларнинг ҳар бири алоҳида хавфли ишлаб чиқариш объекти сифатида қаралади.

12. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялашнинг тўлиқлиги ва ишончлилиги принципи хавфли ишлаб чиқариш объектларидан фойдаланаётган ташкилот таркибида ҳар бир хавфли ишлаб чиқариш объектининг хавфи ва типининг барча белгилари аниқланишини ва саноат хавфсизлиги экспертизаси ҳулосасида аниқлирилишини англатади.

13. Мураккаблик принципи хавфли ишлаб чиқариш объектининг бир тип учун характерли бўлган хавфлилигининг бир неча белгиларига эга бўлган объект учун энг кам суғурта суммаси миқдори кўрсатиб ўтилган белгилар сонига боғлиқ бўлмаслигини англатади.

14. Камроқ хавфли типнинг хавфлироқ тип билан ютилиши принципи агар объект турли типларга мансуб бўлган хавфлилигининг бир неча белгиларга эга бўлса, у ҳолда энг хавфли типга мансублигини англатади.

5. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби

15. Идентификация варақаси ҳар бир хавфли ишлаб чиқариш объекти учун ушбу Низомга [1-иловада](#) келтирилган шакл бўйича тўлдирилади.

16. Саноат хавфсизлиги экспертизаси доирасида хавфли ишлаб чиқариш объектини идентификациялаш буюртмачи билан эксперт ташкилоти ўртасида тузилган шартнома асосида амалга оширилади.

17. Идентификациялашни ўтказиш муддатлари, қоидага кўра, экспертиза объектининг мураккаблиги билан белгиланади, бироқ экспертиза бошланган пайтдан бошлаб 3 ойдан ортиқ бўлмаслиги керак.

18. Саноат хавфсизлиги экспертизаси доирасида идентификациялаш натижалари хавфли ишлаб чиқариш объектининг идентификация варақаси шаклида расмийлаштирилади ва ушбу варақа саноат хавфсизлиги экспертизаси хулосасига илова қилинади.

19. Саноат хавфсизлиги экспертизасини ўтказиш тартиби ва экспертиза хулосасини расмийлаштиришга қўйиладиган талаблар «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекцияси томонидан белгиланади.

20. Саноат хавфсизлиги экспертизасининг қонун ҳужжатлари бузилган ҳолда тайёрланган хулосаси белгиланган тартибда «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекцияси томонидан ҳақиқий эмас деб эътироф этилади.

Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби тўғрисидаги [Низомга](#)

1-ИЛОВА

6.Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш варақаси

1. Хавфли ишлаб чиқариш объекти

1.1. Объектнинг тўлиқ номи	
1.2. Объект жойлашган жой (манзили)	

2. Объектнинг хавфлилиги белгилари

2.1. «Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 4-моддаси 1-бандида кўрсатилган хавфли моддалардан фойдаланиш, уларни ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, ҳосил қилиш, сақлаш, ташиш, йўқ қилиш	1
2.2 0,07 мегапаскалдан ортиқ босим остида ёки ишлатиладиган суюқликнинг нормал атмосфера босимидаги қайнаш ҳароратидан ортиқ ҳароратда ишлайдиган ускуналардан фойдаланиш	2
2.3. Кўчмас асосга ўрнатилган юк кўтариш механизмлари, эскалаторлар, осма йўллар, фуникулёрлардан (тоғ темир йўлларида) фойдаланиш	3
2.4. Қора ва рангли металллар эритмалари ҳамда ушбу эритмалар асосида қотишмалар олиш	4
2.5. Кончилик ишлари, фойдали қазилмаларни қазиб олиш ва бойитиш ишлари, шунингдек ер ости шароитида иш олиб бориш	5

3. Объект типи

3.1. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби тўғрисидаги низомга 2-иловасидаги 1 ва 2-жадвалларда кўрсатилган белгиланган чекланган меъёрларга тенг ёки ундан ортиқ миқдордаги хавфли моддалар мавжуд бўлган объектлар	1
3.2. 3.1-кичик бандда кўрсатилган объектларга тегишли бўлмаган, хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби тўғрисидаги Низомга 2-иловадаги 1 ва 2-жадвалларда кўрсатилган белгиланган чекланган меъёрдан кам миқдордаги хавфли моддалар мавжуд бўлган объектлар	2
3.3. Ушбу варақанинг 3.1 ва 3.2-кичик бандларида кўрсатилган объектларга тегишли бўлмаган, 2.1—2.5-кичик бандларда кўрсатилган хавфлилик белгиларига эга бўлган объектлар	3

4. Фойдаланадиган ташкилот (таъсис ҳужжатларига мувофиқ)

4.1. Ташкилотнинг тўлиқ номи	
4.2. Ташкилотнинг почта манзили	
4.3. Телефон, факс	
4.4. Идоравий мансублик	

Изоҳ: 1.1, 1.2, 4.1 — 4.4-кичик бандларда бўш ўнг ҳошия тўлдирилади, 2.1 — 2.5 ва 3.1 — 3.3-кичик бандларнинг ўнг ҳошиясида хавфлилиқнинг зарур белгилари кодлари ва объект типи қайд этилади.

Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби тўғрисидаги [Низомга](#)

2-ИЛОВА

7. Хавфли моддалар сонининг чекланган меъёрлари

1-жадвал	
Хавфли модданинг номи	Чекланган меъёр, тонна
Аммиак	500
Аммоний нитрат (таркибидаги аммоний нитратдан ҳосил бўлган азот массанинг 28 фоизидан ортиғини ташкил этадиган аммоний нитрат ва аммоний аралашмаси, шунингдек аммоний нитрат концентрацияси массанинг 90 фоизидан ортиқ бўлган аммоний нитратнинг сувли эритмалари)	2500
Ўғит шаклидаги аммоний нитрат (аммоний нитрат асосидаги оддий ўғитлар, шунингдек таркибидаги аммоний нитратдан ҳосил бўлган азот массанинг 28 фоизидан ортиғини ташкил этадиган мураккаб ўғитлар (мураккаб ўғитлар таркибида аммоний нитрат фосфат ва (ёки) калий билан биргаликда мавжуд бўлади)	10 000
Акрилонитрил	200
Хлор	25
Этилен оксиди	50
Цианли водород	20
Фторли водород	50
Олтингугуртли водород	50
Олтингугурт диоксиди	250
Олтингугурт триоксиди	75
Қўрғошин алкили	50
Фосген	0,75
Метилизоцианат	0,15

2-жадвал	
Хавфли моддалар турлари	Чекланган меъёр, тонна
Алангаланадиган газлар	200
Товар-хом ашё омборлари ва базалардаги ёнадиган суюқликлар	50 000
Технологик жараёнда фойдаланиладиган ёки магистрал қувурлар билан узатиладиган ёнадиган суюқликлар	200
Заҳарли моддалар	200
Юқори заҳарли моддалар	20
Оксидланадиган моддалар	200
Портловчи моддалар	50
Атроф табиий муҳит учун хавф туғдирадиган моддалар	200

4 – маъруза Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 10.12.2008 йилдаги 271-сонли қарори асосида “Ҳисоб-китоб тушунтириш хатини тузиш

Режа:

- 1. «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати» таркиби**
- 2. 1-бўлим «Ташкилот тўғрисидаги маълумотлар» таркиби**
- 3. 2-бўлим «Хавфсизлик таҳлили» таркиби**
- 4. 3-бўлим «Хулосалар ва таклифлар» таркиби**
- 5. 4-бўлим «Вазиятлар режалари» таркиби**
- 6. «Фойдаланилган манбалар рўйхати» таркиби**

«Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати» қуйидаги таркибда бўлади:

титул варақ;

бажарувчилар рўйхати;

Мундарижа;

1-бўлим «Ташкилот тўғрисидаги маълумотлар»;

2-бўлим «Хавфсизлик таҳлили»;

3-бўлим «Хулосалар ва таклифлар»;

4-бўлим «Вазиятлар режалари»;

«Фойдаланилган манбалар рўйхати».

Титул варақ декларациянинг биринчи саҳифаси ҳисобланади ва ҳужжатни ишлаб чиқиш ва қидириш учун зарур бўлган ахборотларнинг манбаи бўлиб хизмат қилади.

Титул варақда қуйидаги маълумотлар кўрсатилади:

- а) ҳисоб-китоб-тушунтириш хатини ишлаб чиққан ташкилотнинг раҳбари томонидан ҳисоб-китоб-тушунтириш хатини тасдиқлаш грифи;
- б) «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекцияси томонидан бериладиган рўйхатдан ўтказиш тартиб рақами (у декларацияга берилган рўйхатдан ўтказиш тартиб рақамига мувофиқ бўлиши керак);
- в) декларацияга ҳисоб-китоб-тушунтириш хатининг номи, унда декларацияланаётган (битта объект декларацияланган тақдирда) ёки декларация қилинаётган объектларнинг (бир нечта объект декларацияланган тақдирда) аниқ номи кўрсатилади, шунингдек таркибига ушбу объект кирадиган ташкилотнинг номи;
- г) декларацияланаётган объектнинг хавфли ишлаб чиқариш объекtlари давлат реестридаги рўйхатдан ўтказиш тартиб рақами;
- д) дафтарнинг тартиб рақами (ҳисоб-китоб-тушунтириш хати иккита ва ундан кўп дафтардан иборат бўлган тақдирда);
- е) ҳисоб-китоб-тушунтириш хатини ишлаб чиққан ташкилотнинг жойлашган жойи ва унинг тасдиқланган йили.

Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати иккита ёки ундан кўп бўлган тақдирда ҳар қайси дафтар биринчи дафтарнинг саҳифасига ва мавжуд маълумотларга мувофиқ бўлган ушбу дафтарга тегишли титул вараққа эга бўлиши керак.

Бажарувчиларнинг рўйхати.

Бажарувчиларнинг рўйхатида масъул бажарувчиларнинг ва ҳисоб-китоб-тушунтириш хатини ишлаб чиқишда қатнашган биргаликдаги бажарувчиларнинг фамилияси, исми ва отасининг исми, лавозими ва иш жойи кўрсатилган бўлиши керак.

Мундарижа.

Мундарижада ҳисоб-китоб-тушунтириш хати барча бўлимларининг номи, ушбу элементлар бошланадиган саҳифалар кўрсатилади.

Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати иккита ва ундан кўп дафтардан иборат бўлган тақдирда уларнинг ҳар бирида ўз мундарижаси бўлиши керак. Биринчи дафтарнинг мундарижасида бутун ҳужжатларнинг мазмуни келтирилган бўлиши керак, унда саҳифалар ва дафтарларнинг тартиб рақамлари, кейинги дафтарларда — фақат тегишли дафтарнинг мазмуни кўрсатилади.

1-бўлим «Ташкилотлар тўғрисидаги маълумотлар»да қуйидагилар бўлиши керак:

а) декларацияланаётган объектнинг таркибий рўйхати;

б) декларацияланаётган объектнинг топографияси ва жойлашган жойи тўғрисидаги маълумотлар (декларацияланаётган объект жойлашган районнинг топографияси тўғрисидаги маълумотлар, декларацияланаётган объектнинг тақиқланган, қўриқланаётган ва санитария-ҳимоя зоналарининг мавжудлиги ва чегаралари, декларацияланаётган объект жойлашган райондаги табиий-иқлим шароитлари, лойиҳада қурилиш майдонининг сейсмик райони қисмидаги қидирувлар бўйича ҳисоботлардан фойдаланилиши, грунтлар, табиий-иқлим ва бошқа ташқи таъсирлар тавсифлари тўғрисидаги маълумотлар) (лойиҳалаш ҳужжатлари таркибида ишлаб чиқиладиган декларация учун расмийлаштирилади);

в) ходимлар ва яқин атрофда яшайдиган аҳоли тўғрисидаги маълумотлар (декларацияланаётган объектнинг унинг маъмурий бирликлари ва таркиблари бўйича ходимларнинг жойлашиши тўғрисидаги маълумотлар, уларда ходимларнинг ўртача сони ва энг кўп ишлайдиган сменалар сони кўрсатилади; энг юқори даражадаги гипотетик авариянинг шикастловчи омиллари таъсиридаги зоналарда бўлиши мумкин бўлган яқин атрофдаги ташкилотларнинг жойлашиши тўғрисидаги маълумотлар, уларда декларацияланаётган объектдан узоқдалик ва ходимларнинг сони кўрсатилади; энг юқори даражадаги гипотетик авариянинг шикастловчи омиллари таъсиридаги зоналарда бўлиши мумкин бўлган аҳоли пунктларининг жойлашиши тўғрисидаги маълумотлар, уларда декларацияланаётган объектдан узоқдалик ва ходимларнинг сони кўрсатилади. Декларацияланаётган объектнинг таркибий рўйхати хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификация қилиш соҳасида амалдаги норматив ҳужжатлар талабларига мувофиқ бўлиши керак).

«Хавфсизлик таҳлили» номли 2-бўлимда қуйидагилар бўлиши керак:

а) хавфли моддаларнинг тавсифи (моддалар, формула, таркибнинг номи, умумий маълумотлар (молекуляр оғирлик, қайнаш ҳарорати, зичлик) портлаш хавфи тўғрисидаги маълумотлар, токсик хавфлилиқ тўғрисидаги маълумотлар, реакция бериш қобиляти тўғрисидаги маълумотлар, модданинг ҳиди тўғрисидаги маълумотлар, коррозия фаоллиги тўғрисидаги маълумотлар, эҳтиёт чоралари тавсифи, одамларга кўрсатадиган таъсири тўғрисидаги маълумотлар, ҳимоя қилиш воситалари тўғрисидаги маълумотлар, моддани зарарсиз ҳолатга ўтказиш усуллари тўғрисидаги маълумотлар, модда таъсир кўрсатган тақдирда шикастланганларга биринчи ёрдам кўрсатиш чоралари тўғрисидаги маълумотлар);

б) технологиялар ва аппаратни расмийлаштириш тўғрисидаги маълумотлар (уларда принципиал технологик схема, асосий технологик асбоб-ускуналар ва декларацияланаётган объектнинг таркиби бўйича технологик жараённинг қисқача тавсифи, хавфли моддалар декларацияланаётган объектнинг таркиби бўйича айланадиган асосий технологик асбоб-ускуналарнинг жойлашиш режаси, хавфли моддалар айланадиган асосий технологик асбоб-ускуналарнинг рўйхати, хавфли моддаларнинг асбоб-ускуналар бўйича тақсимланиши тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилади);

в) хавфсизликни таъминлаш бўйича техник ечимларнинг тавсифи (асбоб-ускуналарнинг сийракланишига йўл қўймасликка ва хавфли моддаларнинг авария вақтида ташқарига чиқишининг олдини олишга йўналтирилган ечимларнинг тавсифи, авариялар ривожланишининг олдини олишга ва хавфли моддаларнинг ташқарига чиқишини локализация қилишга йўналтирилган ечимларнинг тавсифи, портлаш, ёнғин хавфсизлигини таъминлашга йўналтирилган ечимларнинг тавсифи, автоматик равишда тартибга солиш, блокировка қилиш, сигнализациялар ва бошқа хавфсизликни таъминлаш воситалари тизимларининг тавсифи);

г) хавфнинг таҳлили (маълум авариялар таҳлили, аварияларнинг келиб чиқиши ва ривожланиши шарт-шароитларининг таҳлили, авариялар хавфини баҳолаш).

Маълум авариялар таҳлилида қуйидагилар бўлиши керак:

1) авариялар ва декларацияланаётган объектда мавжуд бўлган носозликлар рўйхати (фақат фаолият кўрсатаётган объектлар учун расмийлаштирилади);

2) бошқа шунга ўхшаш объектларда мавжуд бўлган авариялар ёки айланаётган хавфли моддалар билан боғлиқ авариялар рўйхати;

3) содир бўлган аварияларнинг асосий сабаблари таҳлили.

Аварияларнинг келиб чиқиши ва ривожланиши шарт-шароитларининг таҳлили қуйидагилардан иборат бўлади:

1) аварияларнинг келиб чиқиши ва ривожланишига кўмаклашувчи бўлиши мумкин бўлган сабаблар ва омилларни аниқлаш;

2) содир бўлиши мумкин бўлган аварияларнинг намунавий сценарийларини аниқлаш;

3) ҳисоб-китоб қилишнинг қўлланадиган физик-математик моделлари ва усуллари асослаш;

4) аварияда қатнашувчи хавфли моддалар миқдорини баҳолаш;

5) шикастловчи омиллар таъсирида бўлиши мумкин бўлган зоналар ҳисоб-китоби;

6) жабрланганларнинг бўлиши мумкин бўлган сонини баҳолаш;

7) бўлиши мумкин бўлган зарарни баҳолаш.

Авариялар хавфини баҳолаш ходимга, аҳолига етказилган зарарнинг муқаррарлигини ҳамда мол-мулкка ва атроф табиий муҳитга етказилган зиённи баҳолашдан иборат бўлади.

3-бўлим «Хулосалар ва таклифлар» қуйидагилардан иборат бўлиши керак:

а) декларацияланаётган объектнинг энг хавфли таркиблари рўйхати;

б) хавф кўрсаткичларига таъсир қилувчи энг аҳамиятли омиллар рўйхати;

в) хавфли ишлаб чиқариш объектининг хавфсизлик даражасини баҳолаш;

г) авариялар хавфини камайтиришга йўналтирилган чора-тадбирларни жорий этиш бўйича таклифлар.

4-бўлим «Вазият режалари»да декларацияланаётган объектнинг таркиби бўйича авариянинг мумкин бўлган ва энг юқори даражадаги муқаррар (намунавий) сценарийси зоналарининг график тасвири, шунингдек жойлашиш зоналарини ҳисоб-китоб қилиш учун бошланғич маълумотлар кўрсатилган ҳолда ушбу сценарийларнинг қисқача тавсифи бўлиши керак.

Вазият режаларида масштаб ҳисобида қуйидагилар кўрсатилиши керак:

- а) декларацияланаётган объектнинг саноат майдони (ҳудуди);
- б) ташкилотлар, аҳоли пунктлари, одамлар кўп тўпланадиган жойлар;
- в) аварияларнинг шикастловчи омиллари таъсир кўрсатадиган зоналар.

«Фойдаланилган манбалар рўйхати»да қуйидагилар бўлиши керак:

- а) декларацияланаётган объектдаги саноат хавфсизлиги талабларини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва норматив техник ҳужжатлар рўйхати.
- б) ҳисоб-китоб-тушунтириш хатини ишлаб чиқишда фойдаланиладиган ташкилот ҳужжатлари рўйхати;
- в) адабиётлар манбалари рўйхати.

«Ахборот варағи» номли илова фуқаролар ва жамоат ташкилотлари сўровлари бўйича хавфли ишлаб чиқариш объекти тўғрисидаги ахборотларни белгиланган тартибда бериш учун хизмат қилади.

«Ахборот варағи»да қуйидагилар бўлиши керак:

- а) таркибига декларацияланадиган объект кирадиган ташкилотнинг номи;
- б) хабардор қилиш ва жамоатчилик билан ўзаро ҳамкорлик қилиш учун масъул шахс тўғрисидаги маълумотлар (лавозими, фамилияси, исми ва отасининг исми, телефони);
- в) декларацияланаётган объектдан фойдаланиш билан боғлиқ ишлаб чиқариш фаолиятининг қисқача тавсифи;
- г) декларацияланаётган объектда айланадиган хавфли моддаларнинг рўйхати ва асосий тавсифлари;
- д) содир бўлиши мумкин бўлган авариялар кўламлари ва оқибатлари ҳамда хавфсизлик чоралари тўғрисидаги қисқача маълумотлар;
- е) авариялар содир бўлган тақдирда аҳолини хабардор қилиш усуллари ва уларнинг зарур ҳаракатлари тўғрисидаги маълумотлар.

6-7 – маъруза Техноген хавф юқори бўлган зоналар давлат кадастри

1. Умумий қоидалар

2. ТХЮЗДКни юритишни ташкил этиш

3. ТХЮЗДКни юритиш тартиби

1. Техноген хавф юқори бўлган зоналар давлат кадастри (ТХЮЗДК) «Давлат кадастрлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 16 февралдаги 66-сон қарори билан тасдиқланган Давлат кадастрлари ягона тизими (ДКЯТ)ни яратиш ва юритиш тартиби тўғрисидаги низомга, бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга мувофиқ юритилади.

2. ТХЮЗДК ДКЯТнинг таркибий қисми ҳисобланади ва тизимли кузатишлар, ўлчашлар, тадқиқотлар ҳамда ахборотлар тўплаш натижалари бўйича тайёрланадиган техноген хавф юқори бўлган зоналар (ТХЮЗ)нинг унификация қилинган қисқача тавсифлари ва тасвирлари тўпламидан иборат бўлади.

3. ТХЮЗДК кадастр объектларини ҳисобга олишни, уларнинг ҳолатини ва рўй берган хавфли техноген ҳодисалар оқибатларини баҳолаш мақсадида юритилади.

4. ТХЮЗДКни юритиш ТХЮЗни хатловдан ўтказиш, унинг тавсифлари ва параметрларини баҳолаш, кадастр ахборотларини ҳужжатлаштириш, ҳисобга олиш ҳамда ундан техноген авариялар ва ҳалокатларни олдини олиш бўйича профилактика ва огоҳлантириш чораларини ўз вақтида ва самарали амалга ошириш, улар вужудга келган тақдирда эса — уларни тезкорлик билан маҳаллийлаштириш ва бартараф этишни таъминлаш орқали таъминланади.

5. Ўзбекистон Республикасининг «Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги тўғрисида»ги Қонунига мувофиқ белгиланган хавфли ишлаб чиқариш объектларида рўй бериши мумкин бўлган техноген ҳодисалар (ёнғинлар, портлашлар, хавфли зарарли моддаларни ташқарига чиқариш, бинолар, иншоотлар, техник қурилмалар ва шу кабилар) зоналари ҳамда:

а) радиоактив моддалар ва материаллар ишлаб чиқариладиган, улардан фойдаланиладиган, улар қайта ишланадиган, ҳосил бўладиган, сақланадиган, ташиладиган, йўқ қилиб ташланадиган объектлар;

б) барча турдаги саноат электр қурилмалари қўлланадиган объектлар;

в) гидротехника иншоотларидан, шу жумладан йирик корхоналар чиқиндихоналари ва тиндиргичларидан фойдаланиладиган объектлар;

г) ионли нурланишлар манбаларидан фойдаланиладиган объектлар;

д) фавқулодда вазиятларга (сув, газ, иссиқлик ва электр энергияси таъминотининг тўхтаб қолишига, уй-жой массивларини сув босишига, канализация ва сувни тозалаш тизимларининг ишдан чиқишига) олиб келувчи бузилишлар (зарарланишлар) содир бўлиши мумкин бўлган объектлар ТХЮЗДК объектлари ҳисобланади.

6. ТХЮЗДКни юритиш қуйидаги бўлинмалар томонидан:

5-бандда кўрсатилган объектлардан фойдаланадиган ташкилотлар томонидан,

ишлаб чиқариш объектларида, портлаш-ёнғин чиқиши ва радиация хавфи мавжуд бўлган объектларда авария ҳоллари содир бўлиши мумкин бўлган юқори хавфли зоналар бўйича — Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ер қаърини геологик ўрганиш, саноатда, кончиликда ва коммунал-

маиший секторда ишларнинг беҳатар олиб борилишини назорат қилиш давлат инспекциясининг, унинг тармоқ ва минтақавий инспекцияларининг Техноген хавф юқори бўлган зоналарнинг бош кадастр маркази (кейинги ўринларда ТХЮЗ БКМ деб аталади) томонидан;

одамларни эвакуация қилишни ёки кўчиришни талаб қиладиган хавф юқори бўлган зоналар бўйича — Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг Техноген хавф юқори бўлган зоналарнинг кадастр маркази томонидан;

портлаш ва ёнғин чиқиши хавфи юқори бўлган зоналар (объектлар) бўйича — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Давлат ёнғин хавфсизлиги хизматининг ТХЮЗ КМ томонидан;

кучли таъсир қилувчи заҳарли химикатлар, пестцидлар, радиоизотоп буюмлар, радиоактив ва бошқа моддаларни ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, сақлаш ва улардан фойдаланиш объектлари бўйича — Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Давлат санитария-эпидемиология назорати республика маркази ва унинг ҳудудий марказлари ТХЮЗ КМ томонидан;

ядро физикаси корхоналарида радиация хавфи юқори бўлган зоналар бўйича — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ядро физикаси институтининг ТХЮЗ КМ томонидан амалга оширилади.

7. ТХЮЗ БКМ ТХЮЗДКни юритишни мувофиқлаштиради.

8. Қуйидагилар ТХЮЗДКни юритишнинг асосий принциплари ҳисобланади: ТХЮЗ билан республиканинг бутун ҳудудини қамраб олишнинг тўлиқлиги; кадастр ахборотларининг ишончлилиги, кўргазмалилиги ва ҳужжатлилиги; барча объектлар бўйича кадастр ахборотларини шакллантириш ва уларни ҳар йили янгилаб бориш методологиясининг ягоналиги;

макон координаталари ягона тизимини ва ягона топография асосларини қўлланиш;

кадастр ахборотларининг очиқлиги.

9. Қуйидагилар ТХЮЗДКнинг асосий вазифалари ҳисобланади:

ТХЮЗ тўғрисидаги ахборотларни тўплаш, таҳлил қилиш, ишлаш, ҳисобга олиш, тизимлаштириш, сақлаш, янгилаб бориш;

ТХЮЗ паспортларини тузиш ва юритиш;

кадастр дафтари юритиш, ТХЮЗ кадастр режаларини ва хариталарини тузиш;

давлат ҳокимияти ва бошқарув органларини, манфаатдор юридик ва жисмоний шахсларни зарур кадастр ахборотлари билан қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда таъминлаш.

10. ТХЮЗДКни юритиш бўйича ишлар давлат бюджети маблағлари ва қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобига молиялаштирилади.

2. ТХЮЗДКни юритишни ташкил этиш

11. ТХЮЗДК тегишли ваколатли органларнинг раҳбарлари томонидан тасдиқланадиган дастурлар ва жадваллар асосида юритилади, уларда кузатишлар, ТХЮЗнинг бошланғич ва жорий кадастр ахборотларини тўплаш, ишлаш, тадқиқотлар тартиби белгиланади.

12. **5-бандда** кўрсатилган объектлардан фойдаланувчи ташкилотлар: объектларни идентификация қилади;

бошланғич ва жорий кадастр ахборотларини ҳамда ТХЮЗнинг миқдор ва сифат бўйича ҳолатидаги, иқтисодий баҳолашдаги, уларнинг атроф муҳитга таъсир кўрсатишидаги ўзгаришларни тўплаш ва тизимлаштиришни амалга оширади.

ТХЮЗ кадастр дафтарларини юритади, маълумотлар базасини тўлдиради ва уларни тизимлаштириш ҳамда ТХЮЗДК ААТга киритиш учун ТХЮЗДК БКМга беради;

ТХЮЗ кадастр паспортларини ишлаб чиқади;

ўзгаришларни кадастр паспортларига ўз вақтида киритишни таъминлайди;

янги ТХЮЗлар ҳисобини юритади, улар тўғрисидаги баҳолаш ахборотларини тўплайди;

кадастр ахборотларининг ишончлилиги ва уларнинг ТХЮЗДК ААТга киритиш учун ўз вақтида тақдим этилиши учун жавоб беради.

13. Ҳар қайси ТХЮЗ учун «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекцияси билан келишган ҳолда белгиланган намунадаги кадастр паспорти расмийлаштирилади ва тасдиқланади.

14. Қуйидагилар объектнинг кадастр паспортини тузиш учун бошланғич маълумотлар ҳисобланади:

ўз кузатишлари, ўлчашлари ва тадқиқотлари натижалари бўйича олинadиган маълумотлар;

санитария-техника паспортлари, саноат хавфсизлиги декларацияси, ишлаб чиқариш-техника, конструкторлик, технологик, фойдаланиш ҳужжатлари;

ТХЮЗ тўғрисида корхоналар, ташкилотлар ва бошқа расмий манбалардан олинadиган ахборотлар.

15. Кадастр паспортларини ишлаб чиққан ваколатли органлар 5 кун муддатда уларнинг нусхаларидан бир нусхадан:

ТХЮЗ БКМга;

ТХЮЗ БКМнинг тегишли минтақавий бўлинмасига;

ТХЮЗ КМга;

ТХЮЗ КМнинг тегишли минтақавий бўлинмасига тақдим этади.

16. ТХЮЗ БКМ ва ТХЮЗДК КМ ваколоти бўйича кадастр паспортларини текширади ҳамда тегишли рўйхатдан ўтказиш ахборотларини ва бошқа асосий ахборотларни кадастр дафтарида ёзиб қўяди.

17. ТХЮЗ БКМ ҳар йили ДКЯТга киритиш учун ҳисобот йилидан кейинги йилнинг 1 мартигача «Ергеодезкадастр» давлат қўмитасига зарур кадастр ахборотларини тақдим этади. Кадастр маълумотларини тақдим этиш шакли ва уларнинг ҳажми «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекцияси томонидан тасдиқланади ва «Ергеодезкадастр» давлат қўмитаси билан келишилади.

3. ТХЮЗДКни юритиш тартиби

18. ТХЮЗДК техноген хавф юқори (ТХЮ) бўлган ҳодисаларнинг рўй бериши мумкин бўлган ҳар қайси зонаси ёки маркази бўйича маълумотларга эга бўлади.

19. ТХЮЗДКни юритиш схемага мувофиқ амалга оширилади.

20. Қуйидагилар ТХЮЗДКнинг таркибий қисмлари ҳисобланади:

объектларни идентификация қилиш ва ТХЮ ҳодисалар рўй бериши мумкин бўлган зоналарни рўйхатдан ўтказиш;

ТХЮЗнинг миқдор ва сифат тавсияларини ҳисобга олиш;

ТХЮЗни иқтисодий, экологик ва ижтимоий баҳолаш.

21. ТХЮЗнинг кадастр ахборотлари қуйидагилардан иборат бўлади:

ТХЮЗнинг рўй бериши мумкин бўлган тури кўрсатилган ҳолда кадастр объектининг номи;

ТХЮЗнинг жойлашган ўрни;

ТХЮ ҳодисаларни вужудга келтирадиган объектнинг идоравий мансублиги ва уни фойдаланишга киритиш санаси;

объектнинг фойдаланиш мақсади (агар хавф антропоген омиллар таъсирида вужудга келса ва табиий ҳодиса бўлмаса);

объектни ҳисобга олиш санаси;

объектнинг кадастр номери;

ТХЮЗда жойлашган объектларнинг рўйхати;

ТХЮЗнинг ҳисобга олинган вақтдаги ҳолати;

картография материаллари — ТХЮ ҳодисанинг рўй бериши мумкин бўлган зоналар тасвирига эга бўлган, ТХЮ ҳодиса таъсирига учраган майдонлар (зоналар) ҳажмлари кўрсатилган ҳолдаги тегишли масштаби топография хариталари.

22. ТХЮЗнинг ҳисобга олинган ахборотлари қуйидагилардан иборат бўлади:

объектнинг хавфлилик белгилари рўйхати;

объектнинг технологик асбоб-ускунаси тавсифи;

объектлардаги хавфли моддалардан фойдаланиш тўғрисидаги маълумотлар;

зарар етказадиган ва бузувчи омиллар тавсифлари: таъсирларнинг кучи, тезлиги, ҳажми, туркумлиги, частотаси, асосий йўналиши ва рўй бериш тезлиги;

инсон саломатлигига ва атроф табиий муҳитга салбий таъсир кўрсатувчи омиллар рўйхати:

санитария-муҳофаза ва қўриқлаш зоналари тўғрисидаги маълумотлар;

инсон фаолияти турларини чеклаш зарур бўлган участкалар чегаралари ёки масофалар тўғрисидаги маълумотлар;

одамларни эвакуация қилишни ёки кўчиришни талаб қиладиган зоналар тавсифи;

ТХЮЗ ҳудудларидан фойдаланишнинг белгиланган режими, ТХЮЗда ишлаб чиқариш-ҳўжалик фаолиятининг, одамлар яшаши ва бўлишининг асосий шарт-шароитлари;

ТХЮ ҳодисалар таъсирига учраган объектлар ва иншоотлар, ушбу объектларнинг бузилиши ва шикастланиши даражаси тўғрисидаги маълумотлар.

23. ТХЮЗни баҳолаш ахборотлари қуйидагилардан иборат бўлади:

ТХЮЗни ўрганиш бўйича аэросуратга олишлар, гидрометеорология, муҳандислик, геология, сейсмик, технологик, экологик тадқиқотлар ва бошқа ишлар натижалари тўғрисидаги синовдан ўтказилган ҳисоботлар;

авариялар хавфини ва рўй бериши мумкин бўлган фавқулодда вазиятларни баҳолаш бўйича ҳулосалар;

санитария-гигиена шароитлари тўғрисидаги, сув, ҳаво, ер, ифлослантирувчи (зарарли) моддалар концентрациялари ҳолати тўғрисидаги маълумотлар;

фаолияти ТХЮ ҳодисалар билан боғлиқ бўлган корхоналар томонидан ТХЮЗни идоравий текширишлар натижалари бўйича ҳулосалар;

ТХЮЗни ўрганишган (текширишган) расмий комиссиялар ва мутахассисларнинг эксперт ҳулосалари;

ТХЮЗдаги ва унинг яқинидаги ер, сувдан фойдаланиш, у ерда турли мақсаддаги объектларни жойлаштириш имкониятлари тўғрисидаги маълумотлар;

ТХЮ ҳодисалар етказган зарар тўғрисидаги маълумотлар.

24. Ҳисобга олиш ва баҳолаш маълумотлари ТХЮЗ тўғрисидаги кадастр ахборотлари йиғиндисидан иборат бўлади, у алфавит-рақамли (матнлар, жадваллар) ва чизма (хариталар, схемалар) кўринишида тақдим этилади, қоғоз ва/ёки электрон манбаларда белгиланган намунадаги кадастр паспорти шаклида расмийлаштирилади.

25. ТХЮЗДКни юритиш кадастр ахборотлари узлуксиз равишда янгилаб боришни таъминловчи асосий (бошланғич) ва жорий ҳисобга олиш (рўйхатлар) турларидан иборат бўлади.

26. ТХЮЗни дастлабки рўйхатдан ўтказишда (рўйхатлар тузишда) объектлар идентификация қилинади, уларнинг миқдор ва сифат тавсифлари, ТХЮ ҳодисаларнинг рўй бериши ва таъсирлари динамикаси қайд этилади. Объектларни идентификация қилиш усуллари, ТХЮЗ тавсифлари таркиби «Ергеодезкадастр» давлат қўмитаси билан келишган ҳолда тегишли ваколатли органлар томонидан тасдиқланадиган тегишли норматив ҳужжатлар билан белгиланади. Рўйхатдан ўтказиш ахборотлари ва бошқа асосий маълумотлар кадастр дафтарига ёзилади.

27. Жорий ҳисобга олишда бошланғич ҳисобга олишдан кейин рўй берган барча ўзгаришлар ва ТХЮЗнинг рўй берган янги марказлари қайд этилади. Қайд этилган жорий ўзгаришлар кадастр паспортига ва кадастр дафтарига киритилади ҳамда ТХЮЗДК КМ ва ТХЮЗДК БКМга берилади.

28. ТХЮЗ кадастр ахборотларининг ишончлилиги учун ТХЮЗДКни юритиш зиммасига юкланган ТХЮЗ КМ ва ТХЮЗ БКМ, объектлардан фойдаланувчи ташкилотларнинг мансабдор шахслари жавоб берадилар.

Техноген хавф юқори бўлган зоналар давлат кадастрини юритиш схемаси

* Стрелкалар билан кадастр ахборотлари ҳаракати йўналиши белгиланган.

1. **5-бандда** кўрсатилган объектлардан фойдаланувчи ташкилотлар ўз объектлари бўйича кадастр ахборотларини тўплайдилар ва уларни тегишли ваколатли идораларга берадилар.

2. Ваколатли идоралар Ички ишлар вазирлигининг Давлат ёнғин хавфсизлиги хизмати, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Давлат санитария-эпидемиология республика маркази, Фанлар академиясининг Ядро физикаси институти республика бўйича ТХЮЗ кадастр ахборотларини тўплайдилар ва уларни ТХЮЗДКни юритиш бўйича бош идорага — «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекциясига берадилар.

3. ТХЮЗДКни юритиш бўйича бош идора — «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекцияси ТХЮЗ объектлари бўйича кадастр ахборотларини «Ергеодезкадастр» давлат қўмитасининг ДКЯТ маълумотлар базасига беради.

4. «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекциясининг бош идораси сўров бўйича «Ергеодезкадастр» давлат қўмитасининг ДКЯТ маълумотлар базасидан ТХЮЗ бўйича ахборотларни олиши мумкин.

5. Ваколатли идоралар — Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Ички ишлар вазирлигининг Давлат ёнғин хавфсизлиги хизмати, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Давлат санитария-эпидемиология республика маркази, Фанлар академиясининг Ядро физикаси институти сўров бўйича «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекциясининг бош идораси орқали «Ергеодезкадастр» давлат қўмитасининг ДКЯТ маълумотлар базасидан ТХЮЗ бўйича ахборотларни олиши мумкин.

6. Низомнинг **5-бандида** кўрсатилган хавфли ишлаб чиқариш объектларидан фойдаланувчи ташкилотлар сўров бўйича «Ергеодезкадастр» давлат қўмитасининг ДКЯТ маълумотлар базасидан ТХЮЗ бўйича ахборотларни олиши мумкин.

7. ДКЯТдан фойдаланувчилар сўров бўйича «Ергеодезкадастр» давлат қўмитасининг ДКЯТ маълумотлар базасидан ТХЮЗ бўйича кадастр ахборотларини олиши мумкин.

Оралиқ назорат саволлари

1. Саноат хавфсизлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари
2. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби тўғрисида низом
3. Ҳисоб-китоб-тушунтириш хатининг 2-бўлим «Хавфсизлик таҳлили» таркиби
4. Хавфли ишлаб чиқариш объектлари
5. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялашда фойдаланиладиган терминлар ва таърифлар:
6. «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати» таркиби
7. Хавфли ишлаб чиқариш объектини лойиҳалаш, қуриш ва фойдаланишга қабул қилиб олишга оид саноат хавфсизлиги талаблар
8. Ҳисоб-китоб-тушунтириш хатининг умумий қоидалари
9. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш варақаси
10. Хавфли ишлаб чиқариш объектидан фойдаланишга оид саноат хавфсизлиги талаблари
11. Техноген хавф юқори бўлган зоналар давлат кадастрини юритиш тартиби
12. Ҳисоб-китоб-тушунтириш хатининг 3-бўлим «Хулосалар ва таклифлар» таркиби
13. Идентификациялашнинг асосий принциплари
14. Техноген хавф юқори бўлган зоналар давлат кадастрини юритишни ташкил этиш
15. Ҳисоб-китоб-тушунтириш хатининг 4-бўлим «Вазиятлар режалари» таркиби
16. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби
17. Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати 1-бўлим «Ташкилот тўғрисидаги маълумотлар» таркиби
18. Объектларни хавфли ишлаб чиқариш объектлари категорияси ва типларига киритишнинг асосий мезонлари
19. Ҳисоб-китоб-тушунтириш хатининг «Фойдаланилган манбалар рўйхати» таркиби
20. Хавфли моддалар сонининг чекланган меъёрлари
21. Саноат хавфсизлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Якуний баҳолаш тест саволлари

1. Ўзбекистон Республикасининг “Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги тўғрисида”ги Қонуни мақсади нимадан иборат?
А) хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат
Б) хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги текширишдан иборат
С) хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги соҳасини ишлаб чиқишдан иборат
Д) хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлигини талқин этишдан иборат
Е) хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлигини шарҳлашдан иборат
2. Хавфли ишлаб чиқариш объектлари тирик организмга таъсир қилиш даражасига кўра даражалари нечта турга бўлинади?
А) 6 та
Б) 3 та
С) 5 та
Д) 2та
Е) 8 та
3. Хавфли ишлаб чиқариш объектлари тирик организмга таъсир қилиш даражасига кўра I даражаси қандай номланади?
А) ўртача даражада хавфли
Б) юқори даражада хавфли
С) ўта хавфли
Д) юқори даражада хавфсиз
Е) ўта хавфсиз
4. Хавфли ишлаб чиқариш объектлари тирик организмга таъсир қилиш даражасига кўра II даражаси қандай номланади?
А) ўртача даражада хавфли
Б) юқори даражада хавфли
С) ўта хавфли
Д) юқори даражада хавфсиз
Е) ўта хавфсиз
5. Хавфли ишлаб чиқариш объектлари тирик организмга таъсир қилиш даражасига кўра III хавфлилиқ даражаси қандай номланади?
А) ўртача даражада хавфли
Б) юқори даражада хавфли
С) ўта хавфли
Д) юқори даражада хавфсиз
Е) ўта хавфсиз
6. Хавфли ишлаб чиқариш объектини қуришда лойиҳа хужжатларидан четга чиқишга йўл қўйиладими?

- A) қисман рухсат этилади
- Б) рухсат этилади
- С) рухсат этилмайди
- Д) баъзан рухсат этилади
- Е) заруратга қараб

7. Хавфли ишлаб чиқариш объектини кенгайтиришда лойиҳа хужжатларидан четга чиқишга йўл қўйиладими?

- A) рухсат этилмайди
- Б) рухсат этилади
- С) қисман рухсат этилади
- Д) баъзан рухсат этилади
- Е) заруратга қараб

8. Хавфли ишлаб чиқариш объектини қайта куришда лойиҳа хужжатларидан четга чиқишга йўл қўйиладими?

- A) қисман рухсат этилади
- Б) рухсат этилмайди
- С) рухсат этилади
- Д) баъзан рухсат этилади
- Е) заруратга қараб

9. Хавфли ишлаб чиқариш объектини техник жиҳатдан қайта жиҳозлашда лойиҳа хужжатларидан четга чиқишга йўл қўйиладими?

- A) қисман рухсат этилади
- Б) рухсат этилади
- С) баъзан рухсат этилади
- Д) рухсат этилмайди
- Е) заруратга қараб

10. Хавфли ишлаб чиқариш объектини консервациялашда лойиҳа хужжатларидан четга чиқишга йўл қўйиладими?

- A) қисман рухсат этилади
- Б) рухсат этилади
- С) заруратга қараб
- Д) баъзан рухсат этилади
- Е) рухсат этилмайди

11. Хавфли ишлаб чиқариш объектини куришга доир лойиҳа хужжатларини ўзгартириш саноат хавфсизлиги экспертизасидан ўтказиладими?

- A) ўтказилмайди
- Б) ўтказилади
- С) мутахассисга боғлиқ
- Д) қисман ўтказилади
- Е) баъзан ўтказилади

12. Хавфли ишлаб чиқариш объектини кенгайтиришга доир лойиҳа хужжатларини ўзгартириш саноат хавфсизлиги экспертизасидан ўтказиладими?

- A) ўтказилади
- Б) ўтказилмайди
- С) баъзан ўтказилади

- Д) қисман ўтказилади
- Е) мутахассисга боғлиқ

13. Хавфли ишлаб чиқариш объектини қайта қуришга доир лойиҳа ҳужжатларини ўзгартириш саноат хавфсизлиги экспертизасидан ўтказиладими?

- А) мутахассисга боғлиқ
- Б) ўтказилади
- С) ўтказилмайди
- Д) қисман ўтказилади
- Е) баъзан ўтказилади

14. Хавфли ишлаб чиқариш объектини техник жиҳатдан қайта жиҳозлашга доир лойиҳа ҳужжатларини ўзгартириш саноат хавфсизлиги экспертизасидан ўтказиладими?

- А) қисман ўтказилади
- Б) ўтказилади
- С) мутахассисга боғлиқ
- Д) ўтказилмайди
- Е) баъзан ўтказилади

15. Хавфли ишлаб чиқариш объектини консервациялашга доир лойиҳа ҳужжатларини ўзгартириш саноат хавфсизлиги экспертизасидан ўтказиладими?

- А) ўтказилади
- Б) баъзан ўтказилади
- С) мутахассисга боғлиқ
- Д) қисман ўтказилади
- Е) ўтказилмайди

16. Хавфли ишлаб чиқариш объектини тугатишга доир лойиҳа ҳужжатларини ўзгартириш саноат хавфсизлиги экспертизасидан ўтказиладими?

- А) ўтказилади
- Б) ўтказилмайди
- С) мутахассисга боғлиқ
- Д) қисман ўтказилади
- Е) баъзан ўтказилади

17. Лойиҳа ҳужжатларини ишлаб чиққан ташкилотлар хавфли ишлаб чиқариш объектини қуриш, кенгайтириш, қайта қуриш, техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш, консервациялаш ва тугатиш жараёнида белгиланган тартибда муаллифлик назоратини амалга оширадими?

- А) йўқ
- Б) ҳа
- С) мутахассисга боғлиқ
- Д) қисман
- Е) баъзан

18. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби тўғрисида Низом «Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлигини таъминлаш тўғрисида» ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ хавфли ишлаб чиқариш объектларини нималарини белгилайди?

- А) умумий қоидалар
- Б) типларини, турларини
- С) даражаларини, техник ҳолатини
- Д) идентификациялаш тартиби, принциплари ва шартларини

Е) хавфлилик ҳолатини

19. Хавфлилик даражаси бўйича хавfli ишлаб чиқариш объектлари нечта типга бўлинади?

А) 7 та

Б) 3 та

С) 2 та

Д) 5 та

Е) 4 та

20. Агар хавfli ишлаб чиқариш объектлари ўртасидаги масофа 500 метрдан камни ташкил этса, хавfli модданинг қанча миқдори ҳисобга олинади?

А) 100%

Б) 50%

С) 75%

Д) 60%

Е) 40%

21. Идентификациялашнинг асосий принциплари нечта турга бўлинади?

А) 5 та

Б) 4 та

С) 7 та

Д) 2 та

Е) 3 та

22. Идентификациялашнинг асосий принциплари номларини аниқланг?

А) зоналаштириш принципи; ишончилилик принципи;

Б) мустақиллик принципи; зоналаштириш принципи; ишончилилик принципи;

С) мустақиллик принципи; камроқ хавfli типнинг хавfliроқ тип билан ютилиши принципи.

Д) зоналаштириш принципи; ишончилиги принципи; мустақиллик принципи; камроқ хавfli типнинг хавfliроқ тип билан ютилиши принципи.

Е) ишончилиги принципи; мустақиллик принципи; камроқ хавfli типнинг хавfliроқ тип билан ютилиши принципи.

23. Агар корхона бир-биридан 500 метрдан ортиқ масофада жойлашган бир нечта ишлаб чиқариш майдончаларида жойлашган тақдирда, майдончаларнинг ҳар бири алоҳида хавfli ишлаб чиқариш объекти сифатида қараладими?

А) йўқ

Б) баъзан

С) мутахассисга боғлиқ

Д) қисман

Е) ҳа

24. Саноат хавфсизлиги экспертизасини ўтказиш тартиби ва экспертиза ҳулосасини расмийлаштиришга қўйиладиган талаблар ким томонидан белгиланади.

А) Табиатнимухофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан

Б) Вазирлар Маҳкамаси томонидан

С) Меҳнат вазирлиги томонидан

Д) «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекцияси томонидан

Е) Адлия вазирлиги томонидан

25. Идентификациялашни ўтказиш муддатлари, қоидага кўра, экспертиза

объектининг мураккаблиги билан белгиланади, бироқ экспертиза бошланган пайдан бошлаб 3 ойдан ортиқ бўлмаслиги керак.

- А) 5 ойдан
- Б) 4 ойдан
- С) 7 ойдан
- Д) 2 ойдан
- Е) 3 ойдан

26. Саноат хавфсизлиги экспертизасининг қонун ҳужжатлари бузилган ҳолда тайёрланган хулосаси белгиланган тартибда ким томонидан ҳақиқий эмас деб эътироф этилади?

- А) «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекцияси томонидан
- Б) Вазирлар Маҳкамаси томонидан
- С) Меҳнат вазирлиги томонидан
- Д) Табиатнимухофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан
- Е) Адлия вазирлиги томонидан

27. «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати»нинг 1- бўлимида қандай маълумотлар келтирилади?

- А «Ташкилот тўғрисидаги маълумотлар»;
- Б) «Хавфсизлик таҳлили»;
- С) «Хулосалар ва таклифлар»;
- Д) «Вазиятлар режалари»;
- Е) «Фойдаланилган манбалар рўйхати».

28. «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати»нинг 2- бўлимида қандай маълумотлар келтирилади?

- А «Ташкилот тўғрисидаги маълумотлар»;
- Б) «Хавфсизлик таҳлили»;
- С) «Хулосалар ва таклифлар»;
- Д) «Вазиятлар режалари»;
- Е) «Фойдаланилган манбалар рўйхати».

29. «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати»нинг 3- бўлимида қандай маълумотлар келтирилади?

- А «Ташкилот тўғрисидаги маълумотлар»;
- Б) «Хавфсизлик таҳлили»;
- С) «Хулосалар ва таклифлар»;
- Д) «Вазиятлар режалари»;
- Е) «Фойдаланилган манбалар рўйхати».

30. «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати»нинг 4- бўлимида қандай маълумотлар келтирилади?

- А) «Ташкилот тўғрисидаги маълумотлар»;
- Б) «Хавфсизлик таҳлили»;
- С) «Хулосалар ва таклифлар»;
- Д) «Вазиятлар режалари»;
- Е) «Фойдаланилган манбалар рўйхати».

31. Техноген хавф юқори бўлган зоналар давлат кадастри (ТХЮЗДК) қайси норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга мувофиқ юритилади?

- А) Вазирлар маҳкамаси Фармойишига
- Б) Меҳнат вазирлиги кўрсатмасига
- С) «Давлат кадастрлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига
- Д) Табиатнимухофаза қилиш давлат қўмитаси қарорига
- Е) Адлия вазирлиги кўрсатмасига
- Е) Молия вазирлигининг молиялаштиришига

32. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш варақасини нечта қисмдан иборат?
- А) 5 та
 - Б) 4 та
 - С) 7 та
 - Д) 2 та
 - Е) 3 та
33. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш варақасини 1-қисмида қанақа мълумотлар келтирилади?
- А) Объектнинг хавфлилиги белгилари
 - Б) Хавфли ишлаб чиқариш объекти
 - С) Объект типи
 - Д) Фойдаланадиган ташкилот (таъсис ҳужжатларига мувофиқ)
 - Е) Объектнинг хавфлилиги шароитлари
34. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш варақасини 2-қисмида қанақа мълумотлар келтирилади?
- А) Объектнинг хавфлилиги белгилари
 - Б) Хавфли ишлаб чиқариш объекти
 - С) Объект типи
 - Д) Фойдаланадиган ташкилот (таъсис ҳужжатларига мувофиқ)
 - Е) Объектнинг хавфлилиги шароитлари
35. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш варақасини 3-қисмида қанақа мълумотлар келтирилади?
- А) Хавфли ишлаб чиқариш объекти
 - Б) Объектнинг хавфлилиги белгилари
 - С) Объектнинг хавфлилиги шароитлари
 - Д) Фойдаланадиган ташкилот (таъсис ҳужжатларига мувофиқ)
 - Е) Объект типи
36. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш варақасини 4-қисмида қанақа мълумотлар келтирилади?
- А) Хавфли ишлаб чиқариш объекти
 - Б) Объектнинг хавфлилиги белгилари
 - С) Фойдаланадиган ташкилот (таъсис ҳужжатларига мувофиқ)
 - Д) Объект типи
 - Е) Объектнинг хавфлилиги шароитлари
37. Умумий ҳолда ишлаб чиқариш объектлари тирик организмга таъсир қилиш даражасига кўра даражалари нечта тоифага бўлинади?
- А) 6 та
 - Б) 3 та
 - С) 5 та
 - Д) 2 та
 - Е) 8 та
38. «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати»нинг «Ахборот варағи» номли илова нима учун хизмат қилади?
- А) «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати»нинг «Ахборот варағи» номли илова фуқаролар ва жамоат ташкилотлари сўровлари бўйича хавфли ишлаб чиқариш объекти тўғрисидаги ахборотларни белгиланган тартибда бериш учун хизмат қилади.

Б) «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати»нинг «Ахборот варағи» номли илова фуқаролар ва жамоат ташкилотлари сўровлари бўйича хавфли ишлаб чиқариш объекти тўғрисидаги ахборотларни белгиланган тартибда йиғиш учун хизмат қилади.

С) «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати»нинг «Ахборот варағи» номли илова фуқаролар ва жамоат ташкилотлари сўровлари бўйича хавфли ишлаб чиқариш объекти тўғрисидаги ахборотларни белгиланган тартибда сақлаш учун хизмат қилади.

Д) «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати»нинг «Ахборот варағи» номли илова фуқаролар ва жамоат ташкилотлари сўровлари бўйича хавфли ишлаб чиқариш объекти тўғрисидаги ахборотларни белгиланган тартибда алмаштириш учун хизмат қилади.

Е) «Ҳисоб-китоб-тушунтириш хати»нинг «Ахборот варағи» номли илова фуқаролар ва жамоат ташкилотлари сўровлари бўйича хавфли ишлаб чиқариш объекти тўғрисидаги ахборотларни белгиланган тартибда таҳлил учун хизмат қилади.

39. Идентификациялаш нима учун асос ҳисобланади?

А) давлат реестридан чиқариш учун асос ҳисобланади

Б) давлат реестрида ҳисобга олиш учун асос ҳисобланади

С) давлат реестрида сақлаш олиш учун асос ҳисобланади

Д) давлат реестрида белгилаш олиш учун асос ҳисобланади

Е) давлат реестрида таҳлил қилиш учун асос ҳисобланади

40. Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тўғрилиги учун жавобгарлик қайси ташкилотга юкланади?

А) Адлия вазирлигига

Б) Бош прокуратурага

С) Вазирлар Маҳкамасига

Д) «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекциясига

Е) Идентификациялашни амалга оширадиган ташкилотга юкланади

S	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
J	a	b	c	b	a	c	a	b	d	e	a	b	c	d	e	b	b	d	b	a
S	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
J	b	d	e	d	e	a	a	b	c	d	c	b	b	a	e	c	c	a	b	e

4-амалий топшириқ ТХЮЗни баҳолаш ахборотлари таркибини ўрганиш

ТХЮЗнинг ҳисобга олинadиган ахборотлари қуйидагилардан иборат бўлади:
объектнинг хавфлилик белгилари рўйхати;
объектнинг технологик асбоб-ускунаси тавсифи;
объектлардаги хавфли моддалардан фойдаланиш тўғрисидаги маълумотлар;
зарар етказадиган ва бузувчи омиллар тавсифлари: таъсирларнинг кучи, тезлиги, ҳажми, туркумлиги, частотаси, асосий йўналиши ва рўй бериш тезлиги;
инсон саломатлигига ва атроф табиий муҳитга салбий таъсир кўрсатувчи омиллар рўйхати:

санитария-муҳофаза ва қўриқлаш зоналари тўғрисидаги маълумотлар;
инсон фаолияти турларини чеклаш зарур бўлган участкалар чегаралари ёки масофалар тўғрисидаги маълумотлар;

одамларни эвакуация қилишни ёки кўчиришни талаб қиладиган зоналар тавсифи;

ТХЮЗ ҳудудларидан фойдаланишнинг белгиланган режими, ТХЮЗда ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятининг, одамлар яшаши ва бўлишининг асосий шарт-шароитлари;

ТХЮ ҳодисалар таъсирига учраган объектлар ва иншоотлар, ушбу объектларнинг бузилиши ва шикастланиши даражаси тўғрисидаги маълумотлар.

23. ТХЮЗни баҳолаш ахборотлари қуйидагилардан иборат бўлади:

ТХЮЗни ўрганиш бўйича аэросуратга олишлар, гидрометеорология, муҳандислик, геология, сейсмик, технологик, экологик тадқиқотлар ва бошқа ишлар натижалари тўғрисидаги синовдан ўтказилган ҳисоботлар;

авариялар хавфини ва рўй бериши мумкин бўлган фавқулодда вазиятларни баҳолаш бўйича хулосалар;

санитария-гигиена шароитлари тўғрисидаги, сув, ҳаво, ер, ифлослантирувчи (зарарли) моддалар концентрациялари ҳолати тўғрисидаги маълумотлар;

фаолияти ТХЮ ҳодисалар билан боғлиқ бўлган корхоналар томонидан ТХЮЗни идоравий текширишлар натижалари бўйича хулосалар;

ТХЮЗни ўрганишган (текширишган) расмий комиссиялар ва мутахассисларнинг эксперт хулосалари;

ТХЮЗдаги ва унинг яқинидаги ер, сувдан фойдаланиш, у ерда турли мақсаддаги объектларни жойлаштириш имкониятлари тўғрисидаги маълумотлар;

ТХЮ ҳодисалар етказган зарар тўғрисидаги маълумотлар.

24. Ҳисобга олиш ва баҳолаш маълумотлари ТХЮЗ тўғрисидаги кадастр ахборотлари йиғиндисидан иборат бўлади, у алфавит-рақамли (матнлар, жадваллар) ва чизма (хариталар, схемалар) кўринишида тақдим этилади, қоғоз ва/ёки электрон манбаларда белгиланган намунадаги кадастр паспорти шаклида расмийлаштирилади.

25. ТХЮЗДКни юритиш кадастр ахборотлари узлуксиз равишда янгиланган боришни таъминловчи асосий (бошланғич) ва жорий ҳисобга олиш (рўйхатлар) турларидан иборат бўлади.

26. ТХЮЗни дастлабки рўйхатдан ўтказишда (рўйхатлар тузишда) объектлар идентификация қилинади, уларнинг миқдор ва сифат тавсифлари, ТХЮ ҳодисаларнинг рўй бериши ва таъсирлари динамикаси қайд этилади. Объектларни идентификация қилиш усуллари, ТХЮЗ тавсифлари таркиби «Ергеодезикадастр» давлат қўмитаси билан келишган ҳолда тегишли ваколатли органлар томонидан

тасдиқланадиган тегишли норматив ҳужжатлар билан белгиланади. Рўйхатдан ўтказиш ахборотлари ва бошқа асосий маълумотлар кадастр дафтарига ёзилади.

27. Жорий ҳисобга олишда бошланғич ҳисобга олишдан кейин рўй берган барча ўзгаришлар ва ТХЮЗнинг рўй берган янги марказлари қайд этилади. Қайд этилган жорий ўзгаришлар кадастр паспортига ва кадастр дафтарига киритилади ҳамда ТХЮЗДК КМ ва ТХЮЗДК БКМга берилади.

28. ТХЮЗ кадастр ахборотларининг ишончилиги учун ТХЮЗДКни юритиш зиммасига юкланган ТХЮЗ КМ ва ТХЮЗ БКМ, объектлардан фойдаланувчи ташкилотларнинг мансабдор шахслари жавоб берадилар.

Техноген хавф юқори бўлган зоналар давлат кадастрини юритиш схемаси

* Стрелкалар билан кадастр ахборотлари ҳаракати йўналиши белгиланган.